

Z D R A V Á M Ě S T A , O B C E A R E G I O N Y Č R

ROZHOVOR

**Rozhovor s místostarostou
Zdravého města Vsetín
a politikem Projektu Zdravé
město a místní Agendy 21
JUDr. Lubomírem Gajduškem**

Principy udržitelné spotřeby a výroby podporují kvalitu života

Zdravé město Vsetín je známo svojí podporou různých standardů, které mají za cíl snižovat negativní dopady na životní prostředí. Které podle Vás patří k těm nejvýznamnějším?

Vsetín se již dlouhou dobu věnuje zavádění postupů a metod, které samy o sobě zlepšují kvalitu služeb radnice a jejích organizací a zároveň omezují negativní dopady jejich činnosti na životní prostředí. Metody kvality, jako jsou ISO 14000, Balance ScoreCard či Benchmarking, jsou klíčové pro zvyšování kvality života. Pomáhají rovněž naplňovat cíle Plánu zdraví a kvality života, které jsou odrazem přání a názorů vsetínských veřejností. Za jejich úspěšnou aplikaci město vděčí zejména tajemníkovi městského úřadu Milanu Půčkovi, ale také otevřenosti vedení města vůči novým inovacím.

Město jde občanům samo příkladem např. tím, že využívá místní zdroje vody. Vnímají občané tento váš počin jako něco pozitivního?

To, že dnes můžeme bez obav pít vodu z místních zdrojů a nemusíme kupovat drahé balené vody, je výsledkem aktivity Vsetína při získávání zdrojů z EU. Ke kvalitě vody totiž přispěl zejména velký regionální projekt „Čistá řeka Bečva“, který je zaměřen na odkanalizování odpadních vod a jejich napojení do čističek. Město má také rozhodující vliv na společnost, která vodu zpracovává a distribuuje, což nám umožňuje držet její vysokou kvalitu a určitou nezávislost v případě např. kontaminace jiných zdrojů. Při různých dotazníkových šetřeních jsme se obyvatel ptali rovněž na jejich názor na kvalitu vody ve městě. Výsledky byly velmi pozitivní.

Chystáte v oblasti tzv. „udržitelné spotřeby a výroby“ ve Vsetíně nějaké novinky?

Určitě budeme pokračovat ve sledování nastavených standardů, kritérií a indikátorů apod. I nadále chceme v tomto smyslu v maximální míře využívat externích dotací, ať již

domácích či zahraničních. V rámci Norských fondů se nabízí možnost získat finance na projekt „Cesta k udržitelnému rozvoji Vsetínska“. Toto je v zásadě další významný krok, který bychom chtěli v nejbližší budoucnosti zrealizovat a podpořit tak udržitelnost nejen našeho města, ale i celého regionu.

TÉMA MĚSÍCE: „UDRŽITELNÁ SPOTŘEBA A VÝROBA“

Spotřeba a výroba zajišťuje lidem uspokojení základních potřeb a má zásadní vliv na kvalitu života, a to nejen současné generace, ale i generací budoucích. Proto je důležité zavádět taková opatření, aby tyto procesy byly efektivní a respektovaly principy udržitelného rozvoje. Mezi taková opatření patří např. minimalizace spotřeby přírodních zdrojů, šetrné nakládání s odpady, vyloučení toxických látek či omezení emisí v rámci celého cyklu výrobků a služeb. Jejich zavádění zároveň představuje příležitost pro zvyšování konkurenceschopnosti podniků, ale i samospráv a otevírá se trh produktů splňujících náročná kritéria zdraví, kvality a ochrany životního prostředí. V rámci udržitelné spotřeby a výroby dochází ke zlepšování řízení výroby, inovacím a uvědomělé orientaci spotřeby podniků, veřejné správy i veřejnosti na šetrnost vůči životnímu prostředí. Přirozeně má také své sociální aspekty s důrazem na zdraví obyvatel a odpovědné chování zaměstnavatelů vůči zaměstnancům.

NÁRODNÍ SÍŤ ZDRAVÝCH MĚST ČR
Téma: Udržitelná spotřeba a výroba

**PŘÍSTUP RADNICE
K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ
SOUBOR PŘÍKLADŮ ZE VSETÍNA**

Protože města, obce a regiony nakupují služby a výrobky za stovky miliard korun ročně, mohou významným způsobem ovlivnit nejen svůj samotný přístup k těmto otázkám, ale rovněž mohou jít příkladem svým obyvatelům. Dubnové číslo Zpravodaje NSZM proto přináší řadu aktuálních informací a konkrétních příkladů, jak aplikovat principy udržitelné spotřeby a výroby na úrovni samospráv i podniků, které vycházejí z právě probíhajícího projektu Partnerství pro udržitelnou spotřebu a výrobu.

PARTNERSTVÍ PRO UDRŽITELNOU SPOTŘEBU A VÝROBU

Jedním z doposud největších projektů zaměřených na změnu chování jak na straně spotřebitelů, tak výrobců, je projekt Partnerství pro udržitelnou spotřebu a výrobu. Pracovníci v soukromém i veřejném sektoru se mohou jeho prostřednictvím seznámit s praktickými podobami udržitelné spotřeby a výroby (USV) i se způsoby, jak je mohou sami aktivně ovlivňovat s cílem dosáhnout tzv. dvojího zisku.

Významnou součástí projektu je také vytvoření pěti nových informačních center pro udržitelnou spotřebu a výrobu, a to v krajích Karlovarském, Ústeckém, Středočeském, Olomouckém a na Vysočině, odborné proškolení jejich pracovníků, dále zpracování pilotních projektů k USV ve vybraných podnicích a municipalitách a sběr a prezentace příkladů dobré praxe k tomuto tématu. Celý projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR. „Vychází vlastně z rámce Programu pro udržitelnou spotřebu a výrobu v České republice, který byl schválen Radou vlády pro udržitelný rozvoj a připraven jeho pracovní skupinou. Součástí tohoto rámce pak jsou i některé další projekty zaměřené např. na udržitelnou dopravu nebo rozvoj konkurenceschopnosti podniků,“ doplnil Ing. Jiří Vavřínek z České informační agentury životního prostředí (CENIA), která je nositelem projektu.

Finančně výhodná ekologie

Začátkem dubna letošního roku proběhl v rámci projektu a ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu v Praze seminář s názvem Finančně výhodná ekologie. Seminář pořádala Národní síť Zdravých měst spolu s nositelem projektu českou informační agenturou životního prostředí CENIA a dalšími partnery: **SITA CZ a.s.**, **Enviros s.r.o.** a **Středočeský vysokoškolský institut s.r.o.** Cílem semináře bylo zejména objasnit zakotvení problematiky udržitelné spotřeby a výroby na národní úrovni, představit praktické ukázky a zkušenosti na úrovni samospráv a poskytnout jeho účastníkům návod či spíše inspiraci,

První ze série seminářů s názvem „Finančně výhodná ekologie“ se uskutečnil na půdě Ministerstva průmyslu a obchodu dne 3.4.2007.

jak řídit podnik nebo město efektivně a zároveň šetrně k životnímu prostředí (více informací a prezentace ze semináře naleznete na www.nszm.cz/mpo). V průběhu května a června se pak v jednotlivých cílových regionech projektu budou konat další semináře na toto téma. Více informací o chystaných seminářích naleznete na <http://www.cenia.cz/usv>.

Jak efektivně řídit podnik nebo město a zároveň být šetrný k životnímu prostředí?

Úkolem projektu Partnerství pro udržitelnou spotřebu a výrobu, který byl odstartován už loni v září, je tedy směřovat firmy, veřejnou správu i jednotlivce k nakupování a vyrábění produktů, jež jsou šetrnější k životnímu prostředí. „Půjdeme na to však nejen prostřednictvím vzdělávacích programů a osvěty v regionálních, nově zřizovaných, informačních centrech, ale také přímo – pilotními projekty vstupního hodnocení v podnicích a municipalitách,“ říká Ing. Vavřínek a dodává, že „právě obce, města nebo regiony by měly být tím prvotním hybatelem projektu a měly by motivovat podniky k zapojení do Partnerství pro udržitelnou spotřebu a výrobu“.

O konkrétních nástrojích USV hovoří Ing. Vladimír Dobeš ze společnosti Enviros: „Projekty zaměřené na udržitelnou spotřebu a výrobu se v podstatě snaží minimalizovat čerpání zdrojů a produkci odpadů tak, aby tyto náklady zbytečně nezatěžovaly ani naši peněženku ani životní prostředí.“ Význam zapojení samospráv, tedy měst, obcí i regionů, je přitom klíčový. Svými rozhodnutími mohou totiž velmi podstatně ovlivňovat materiálové a energetické toky na svém území. Prostřednictvím územního plánování mají vliv např. na dopravní náročnost, přítomnost zeleně v obci, atd. „Lidé ve městech, obcích a regionech přitom často nevěří, že ještě je co zlepšovat! Třídění odpadu ovšem není všechno a vždy se dá najít oblast, kde se dá tímto způsobem příjemně ušetřit,“ upozorňuje Ing. Dobeš.

Plán úspor ve městech, obcích a regionech je reálný a šetří peníze

Jako i v mnoha dalších případech, využívá nový projekt zkušenosti, které byly ověřeny nejdříve na úrovni podniků a poté přeneseny do veřejné

Udržitelná spotřeba a výroba

Projekt Partnerství pro udržitelnou spotřebu a výrobu

Projekt je spolufinancován Evropským
sociálním fondem a státním rozpočtem ČR

správy. Partnerství pro udržitelnou spotřebu a výrobu se snaží využít know-how vstupního hodnocení, které vzešlo ze zkušebních projektů zaměřených tímto způsobem ve velkých podnicích. „Jednoznačně jsme prokázali, že je tento plán úspor reálný a určitě tedy bude fungovat i v menších podnicích a municipalitách,“ tvrdí Dobeš a dodává, že je navíc přesvědčen, že kromě vstupního hodnocení (identifikace oblastí, kde je možno pracovat na zlepšení) a návrhu konkrétních kroků, by firma či jiná agentura, která zlepšení pro obec či podnik navrhuje, měla nějakým způsobem garantovat také jeho úspěch. „Jsem přesvědčen, že v podstatě každý podnik či každá organizace by si takovouto analýzu časem měly nechat udělat. Jako zástupce organizace, která tato hodnocení i návrhy provádí, jsme ochotni přijmout riziko, že to nevyjde. Zatím se to však nestalo.“ dodává Dobeš.

Zájem o projekt je velký

Z měst, obcí a regionů se do projektu pro udržitelnou spotřebu a výrobu velmi aktivně zapojilo město Kladno a zájem projevují i další obce a podniky. „Momentálně se soustředíme na realizaci běžících projektů, ale samozřejmě máme zájem na jejich rozšíření do dalších regionů. Stále hledáme nové možnosti, které by právě pro municipality mohly být zajímavé – např. tzv. „ozeleňování“ úřadů nebo akcí pořádaných městem,“ uzavírá Ing. Vavřínek.

Další informace o projektu, jeho partnerech a možnostech zapojení naleznete na <http://www.cenia.cz/usv>.

Partneři NSZM

USV otevírá významný prostor pro partnerství veřejného a soukromého sektoru

Kromě samotných partnerů v rámci projektu **Partnerství pro USV**, kteří se podílejí na jednotlivých fázích jeho realizace, spolupracují Zdravá města, obce a regiony v této oblasti zejména s **Ministerstvem vnitra**. Velkým úspěchem této spolupráce bylo uznání programu místní Agenda

Databáze
DOBRÁ PRAXE

Příklady dobré praxe k tématu udržitelné spotřeby a výroby i dalších oblastí naleznete v **Databázi DobráPraxe** - <http://www.dobrapraxe.cz>.

21 (MA21) jako plnoprávné metody kvality ve veřejné správě. Vybraná Zdravá města rovněž pilotně zavádějí program environmentálního řízení a auditu EMAS ve spolupráci s **Ministerstvem životního prostředí**. Nová partnerství vznikají v poslední době zejména vzhledem k vyhlášení tzv. Společného tématu na rok 2008, kterým bude Udržitelná energetika – zdroje a úspory (více na <http://www.nszm.cz/tema>). Mezi významné partnery by se měly zařadit rovněž soukromé společnosti, které mohou městům, obcím a regionům pomoci při zavádění nových technologií či se podílet na jejich financování.

ZDROJE

Města, obce i regiony mohou pro financování aktivit spojených s udržitelnou spotřebou a výrobou využít také evropské zdroje. Pro nové programovací období je možné např. využít **Operační program Životní prostředí** (Prioritní osy Udržitelné využívání zdrojů energie a Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží) nebo **Integrovaný operační program** (Prioritní osa Národní podpora územního rozvoje). Možnosti nabízejí také **regionální operační programy** v rámci prioritní osy Regenerace a rozvoj měst. Zejména na šetrné způsoby vytápění a vzdělávání k využívání obnovitelných zdrojů energie lze získat podporu také od Státního fondu životního prostředí. Více informací naleznete na <http://www.strukturalni-fondy.cz> nebo <http://www.sfzp.cz>.

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Zajímavé informace o dobré praxi Zdravých měst, obcí a regionů z oblasti udržitelné spotřeby a výroby naleznete rovněž v loňském vydání dubnového Zpravodaje NSZM na adrese <http://www.nszm.cz/zprav>.

Tento Zpravodaj NSZM vznikl ve spolupráci s českou informační agenturou životního prostředí CENIA a společností ENVIROS v rámci projektu Partnerství pro udržitelnou spotřebu a výrobu.

- **Koordinátor projektu:** CENIA, česká informační agentura životního prostředí (www.cenia.cz/usv, usv@cenia.cz)
- **Partneři projektu:** SITA CZ a.s. (www.sita.cz), Enviros, s.r.o. (www.enviros.cz), Národní síť Zdravých měst ČR (www.nszm.cz), Střeďočeský vysokoškolský institut, s.r.o. (www.svikladno.cz)

cenia

ZDRAVÁ MĚŠTA, OBCE, REGIONY
ČESKÉ REPUBLIKY

Projekt je spolufinancován ze zdrojů Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR.

Ministerstvo životního
prostředí ČR

KONTAKTY

NSZM ČR, Šrobárova 48, 100 42 Praha 10

T: +420 602 500 639 | E: info@nszm.cz | W: www.nszm.cz

Petr Švec, národní koordinátor Projektu Zdravé město WHO v ČR

(použité ilustrační fotografie pocházejí z archivů NSZM ČR a Zdravých měst, obcí a regionů ČR)

Tento Zpravodaj NSZM vznikl ve spolupráci s českou informační agenturou životního prostředí CENIA a společností ENVIROS v rámci projektu Partnerství pro udržitelnou spotřebu a výrobu.